

Tisto, kar oklepa in omejuje sodobne priklenjence, so vizualne podobe, ki jih omogoča tehnološki razvoj: film, televizija, video, računalniška virtualnost. Vsi naštetih mediji imajo mehanizme, s katerimi konstruirajo resničnost načrtno ali nenačrtno. Podobe, ki jih pošiljajo, so močne in prepričljive, saj tisto, kar človek vidi, deluje kot resnično. Kar vidim, je. Ker danes mladi odraščamo v svetu vizualnega posredovanja resnice, se tudi naša zavest oblikuje skladno s tem. Dokler se je človeška zavest oblikovala z besedo, si je morala sama oblikovati predstavo o vsebini prebranega. Sodobni človek je v tem oziru bolj praktičen – raje se izogne takemu naporu. Gledanje TV, filma ... je zanj prikladnejše opravilo kot branje knjig. Ustvarjanje lastnih duševnih predstav, njihovo povezovanje in odzivanje na besede s svojimi besedami pa so miselni procesi, ki edini vodijo iz teme v svetlobo, kot bi rekel Platon.

Generacijo, ki je odraščala v zadnjem desetletju, že lahko označimo kot imaginarno, virtualno, kot generacijo sveta podob. Kaj dandanes mlademu človeku sploh še pomenijo besede? Dobro, ljudje se pač sporazumevamo z njimi, vendar se pogovarjamo predvsem o suhoparni vsakdanosti in naš besedni zaklad je zelo omejen. Koliko najstnikov sploh še bere knjige iz užitka? Predpisano domače branje pri veliki večini povzroča neznanske muke, ker se ji mudi k zanimivejšim in zabavnejšim opravilom, ki okupirajo ves njen prosti čas. Generacija sveta podob hlata za zgodbami, ki jih ponujajo TV, film, video ... Slogovne finese leposlovnih besedil je ne prevzamejo; čari tehnološkega sveta so mamljivejši od njih.

Toda s podobami ni zasvojen samo mladenič. Ali ne bo stara gospa pogledala na uro, da bo preverila, ali se je že začela njena najljubša telenovela? Zleknila se bo v naslanjač in se prepustila južnoameriškim ali turškim zgodbicam. Jokala bo ob osladnih srečnih koncih, trepetala ob napetih trenutkih in žalovala za pravkar umrlim likom. Naslednjega dela nadaljevanke kar ne bo mogla pričakati, zato bo na komercialni liniji z zanimanjem prisluhnila, kaj se bo na malem ekranu zgodilo naslednji dan. Po izteku serije se bo počutila prazno, kot bi izgubila pomemben del svoje osebnosti.

Meja med realnim in imaginarnim se torej briše pri mlajših in starejših rodovih, dejstvo pa je, da pri prvih veliko bolj, ker so se rodili v svet podob. Toda še bolj kot televizija, ki s svojimi idealiziranimi podobami lahko povzroči, da se izgubi občutek za ločevanje med realnim in navideznim, odpravlja meje med njima interaktivnost, možnost poseganja v dogajanje. Predvsem računalniške igrice so področje, ki nas popelje iz realnega v nek povsem drug svet, v katerem si lahko nadenemo drugo identiteto in počnemo, kar se nam zljubi. V realnem svetu posameznik ni idealen, pogosto se srečuje z ovirami in težavami, ki se zdijo nepremostljive. Ali ni umik v idealiziran, čeprav neresničen svet računalnika lažji od spopada z resničnostjo? In spet smo pri Platonovi prisposodbi o votlini in svetu senc!

Kam torej vodijo podobe? Tja, kjer so ljudje odvisni od njih. Svet in resnica o njem sta danes za večino ljudi vizualna; tisto, kar prikazuje pop kultura, je resnično. O tem se ne razmišlja, vsebine se sprejemajo take, kot so konstruirane. Konstrukcije pa naročata kapital in oblast! Prvi zato, da ustvarja dobiček, in drugi zato, da lažje vlada. Oba pa si želita človeka, s katerim je mogoče manipulirati. Če je bila kritičnost zavesti v starejših generacijah utemeljena na besedi vsaj med izobraženimi, se med mlajšimi izgublja v navidezni resničnosti podob. In vse to je postliterarni analfabetizem. Beg od knjig torej še zdaleč ni tako preprosta stvar, kot se morda zdi na prvi pogled.

»Beseda je vsak dan manj vredna« – to je slogan operaterja mobilnih komunikacij. Resda gre za reklamno besedilo, vendar se v njem skriva zrno resnice. Kako bo podrejenost besede svetu vizualnih komunikacij vplivala na človekovo zavest, pa je vprašanje, na katero bodo lahko zanesljivo odgovorile šele prihodnje generacije.

 Svoj povzetek primerjajte s profesoričinim/profesorjevim in ga po potrebi dopolnite oz. popravite.

 Svoje znanje utrjujte in preverite z nalogami 1–5, dopolnite pa z nalogami 6–11.

1 a) Odgovorite na vprašanja o Nejčevem eseju.

Ali ima Nejčev esej ustrezno zgradbo?   DA   NE

Utemeljite odgovor. _____

Kaj je tema oz. problem, o katerem je pisal Nejc? _____

Kaj meni o tem? _____

Kako utemeljuje svoje mnenje? _____

Katere avtorje pri tem omenja? _____

Zakaj? _____

Kaj je njegova sklepna misel? _____

b) Kaj o tem problemu menite vi? Napišite kratek komentar Nejčevega besedila.

2 a) Naštejte nekaj argumentov, s katerimi bi lahko potrdili mnenje, da je v svetu, ki teži k poenotenju, slovenščina ogrožena.

b) Navedite nekaj protiargumentov k navedenemu mnenju.

3 Oblikujte mnenja/teze o naslednjih temah:

a) Poživila v športu

b) Živali – sostanovalke v bloku

c) Lažne novice v medijih

č) Prometna varnost na naših cestah

d) Slovenci – narod športnikov

4 V skupinah se pogovorite o eni temi iz 3. naloge in oblikujte skupno mnenje/tezo o njej.

5 Ob oblikovanem skupnem mnenju iz 4. naloge navedite vsaj dva primera, s katerima boste utemeljili svoje mnenje. Argumenta napišite v samostojnih odstavkih.

6 Napišite nekaj predlogov za esejske teme.

_____
_____

7 Napišite esej z naslovom *Živeti na svetli in na temni strani planeta*.

V njem predstavite, kako gledate na svet, ki je razdeljen na bogate in revne. Pri pisanju upoštevajte tudi Platonovo idejo o dvojnosti sveta (*Svet ni eden, svetova sta dva*).

8 Razmišljajte o tem, kako si znani mladi aktivisti z raznih koncev sveta prizadevajo za boljši svet, in napišite esej o prizadevanjih enega od njih.